

การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษาการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่
พัฒนาชนบทขององค์กรพัฒนาภาคเอกชน : กรณีตัวอย่างการฝึกอบรม
เจ้าหน้าที่ของโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

นางสาวนันทิยา นำเกียรติวงษา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาชีพการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-564-100-6

008726

I 159A2074

An Application of Adult Education Principles in the
Study of the Training of Rural Development Workers of
Non Government Organization : A Case Study of
The Grass-Root Integrated Development Project
Training Programs.

Miss Nuntiya Numkeartiwongsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-564-100-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษาการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่พัฒนาชนบท
ขององค์กรพัฒนาภาคเอกชน : กรณีตัวอย่างการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ของ

โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

โดย

นางสาวนันทิยา นำเกียรติวงษา

ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุนทรียา อุ่นตา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรียา อุ่นตา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ทวิวัฒน์ บิตยานนท์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ บิตยานนท์)

ศิริสุข

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริสุข ศรีสุข)

อุนตา นพคุณ

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ)

เกียรติวงษา

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวงษา อมาตยกุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษาการฝึก
อบรม เจ้าหน้าที่พัฒนาชนบทขององค์กรพัฒนาภาค เอกชน
: กรณีตัวอย่างการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ของโครงการ
ประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

ชื่อนิสิต

นางสาวนันทิยา นำเกียรติวงษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ

ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

ปีการศึกษา

๒๕๒๗

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ของ Malcolm S. Knowles ในสมมุติฐานเบื้องต้น ๔ ประการ คือ มโนภาพต่อตนเอง (Self-concept) ประสบการณ์ (Experience) ความพร้อม (Readiness) และแนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) ในโปรแกรมการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชนบทขององค์กรพัฒนาภาคเอกชน โดยศึกษาเป็นกรณีตัวอย่างการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ ในความรับผิดชอบของชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน อันเป็นการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน (Pre-Service Training) เพื่อเตรียมเจ้าหน้าที่เข้าทำงานในหมู่บ้านที่รับผิดชอบของโครงการฯ

การวิจัยการประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษาการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของโครงการฯ ดังกล่าวนี้เป็นการวิจัยการประยุกต์ทางด้านหลักสูตร กลยุทธ์ เทคนิค และทรัพยากรการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการประยุกต์ในการศึกษาวิจัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาการประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษา ในด้านหลักสูตร กลยุทธ์ เทคนิค และทรัพยากรการเรียนรู้ และความสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้ง ๓ ด้าน ในลักษณะใด

ผู้วิจัยทำการวิจัยแบบการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) โดยอาศัยเกณฑ์การศึกษาที่ตีความประยุกต์เชิงรูปธรรมจากสมมุติฐานเบื้องต้น ๔ ประการหลักการศึกษาผู้ใหญ่ ทำการสังเกต จดบันทึกด้วยการเข้าร่วมตลอดกระบวนการฝึกอบรมและใช้

จ

แบบสัมภาษณ์การสนทนาสัมภาษณ์กลุ่มประชากรหรือผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน ๑๗ คน เมื่อสิ้นสุดการ
ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อประกอบการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ซึ่งใช้รูปแบบการเขียน
บรรยายทั้งหมด

ผลการวิจัยการประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านหลักสูตรกลยุทธ์ เทคนิค และทรัพยากรการ
กรการ เรียนรู้ ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้
ได้ผลดังนี้

๑. การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในการศึกษาทางด้านหลักสูตรกลยุทธ์ เทคนิค
และทรัพยากรการ เรียนรู้ ในการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ของโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่ง
กุลาร้องไห้มีความสอดคล้องในทางการปฏิบัติ

๒. หลักสูตร กลยุทธ์ เทคนิค และทรัพยากรการ เรียนรู้ในกระบวนการฝึกอบรม
เจ้าหน้าที่ของโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์
กันในด้านเป้าหมาย กระบวนการ การปฏิบัติงาน และผู้ที่ เข้าร่วมอบรม

๓. สภาพพื้นฐานของกลุ่มประชากรหรือผู้เข้าร่วมอบรมทางการศึกษาระดับอุดม
ศึกษา ความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาต่างๆทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการ เมือง และประ
สพการณ์การทำงานพัฒนาสังคมหรือชนบท เป็นพื้นฐานหรือคุณลักษณะของกลุ่มประชากรที่ เอื้อต่อการ
เข้าร่วมกระบวนการฝึกอบรม ซึ่งส่งผลถึงการศึกษการประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่เป็นอันมาก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   An Application of Adult Education Principles in the Study of the Training of Rural Development Workers of Non Government Organization : A Case Study of The Grass-Root Integrated Development Project Training Programs.

Name   Miss Nuntiya Numkeartiwongsa

Thesis Advisor   Associate Professor Oonta Nopakun

Department   Educational Research

Academic Year   1984

ABSTRACT

The purpose of the study was to investigate the training program for rural development workers of The Grass-root Integrated Development Project from The Rural Reconstruction Alumni and Friends Association which is pre-service training for preparing workers to work in villages.

The objectives of the research were : the applied study of Malcolm S. Knowles Andragogy's principles of adult education in the basic assumptions in Self-concept, Experience, Readiness, Orientation to learning, and to study the consistency of the applied Andragogy assumptions in curricula, strategies techniques, and resources of learning. The researcher used participation observation method to study concrete application of the Andragogy's 4 assumptions in the research.

The researcher observed and recorded the data and when the training program was finished, the researcher used the interview form with

17 participants. The data were analyzed and presented in the descriptive form.

The results of this research are :

1. In the applied study of Malcolm S. Knowles' Andragogy's principles of adult education, in practice the curricula, strategies, techniques, and resources of learning for rural development workers of The Grass-root Integrated Development Project, are relevant to the training programs.
2. The curricula, strategies, and resources of learning in the training process are consistent with the goal, process, implementation and personal aspect of the project.
3. The basic requirements of qualified participant to participate effectively in an Andragogy training process are the high level of education, the interest in the social, economic, political problems, and their previous experiences in social or rural development work.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

บันทึกไว้ในหัวใจทุกวี่วัน

ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๒๖

เมื่อเริ่มหาหัวข้อใหม่ ๆ

จำได้ว่า...แรก ๆ อังการและทะนงคน

เมื่อมาถึงจุดสุดท้ายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

เหลียวมองย้อนกลับไป

พบน้ำใจ ไมตรี

พบความปรีเปรม

พบความเหนื่อยหน่าย ท้อแท้

พบความหงุดหงิด งุ่นง่าน

'วิทยานิพนธ์' ให้ 'อะไร' มากมาย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นพบตัวเองในบางแง่มุม

และถ้าถามว่า

หากหมุนวันคืนกลับได้

ยังตัดสินใจเช่นนี้หรือไม่

คำตอบ...อาจอยู่ที่ไหนสักแห่ง

บนทางเท้ายามเดินนับป้ายรถเมล์ ในป้ายแก่ ๆ ของเดือนธันวาคม ๒๕๒๖

ที่ทอดจากจухาฯ ถึงดินแดง

หรือบนโต๊ะประชุมที่สำนักงานสุวรรณภูมิตลอดช่วง ๗ เดือน

ท่ามกลางเพื่อนห้องมิตรสหายที่ตกเตียงถึงชุมชนจะไปทางไหน? เราจะทำอะไรได้บ้าง?

หรือบนคั่นน้าบ้านหนองพลับ

ที่ได้ลงปีกคำร่วม 'พาแดง' กับชาวบ้านในเดือนสิงหาคม ๒๕๒๗

หรือชีวิตที่อยู่กับโต๊ะเขียนหนังสือที่บ้านตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๗-เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕

พร้อมกับเสียงอาจารย์ที่เดือน ที่ซีแนะ และบอกกล่าวด้วยความกรุณา

หรือสุดท้ายกับน้ำใจที่ลึกซึ้งของ ลีคิมฮวาง

และการแสวงหาเรียนรู้จากแม่น้ำของสหธารณะ

ยามเมื่ออ่อนแรง เต็มที่

ชีวิตที่ยังเดินต่อไปข้างหน้า
คงหลีกเลี่ยงสภาพเช่นนี้ไม่พ้น
ด้วยเหตุ มัน เป็น เช่นนั้นเอง^๑
คำตอบจึงอยู่ที่นี้

เมื่อ เป็น เช่นนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ฉันทา นพคุณ
อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล
อาจารย์ ดร. ทิเรก ศรีสุใจ

ซึ่งในน้ำใจและความเอื้ออาทร

พี่น้องชาวมรมลศษย์เก่าบูรณะชนบทและ เพื่อน
พี่น้องชาวโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ทุกฝ่าย
พี่น้องท้องที่เอนที่คอยให้กำลังใจถามไถ่ ช่วยเหลือตลอดมา

และสุดท้ายขอชื่นใจเป็นที่สุดเมื่อยามยากในครอบครัว อาสูก จา เม อาจี จีของ-
อาโก อาโซ่ว และหลาน ๆ

ทุกสิ่งที่ท่านพบได้จารึกไว้ในห้วงความทรงจำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
ขอรับความขอบพระคุณ
นันทิยา นำเกียรติวงษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑พุทธทาส ภิกขุ งานเผาศพหลวงปู่. สานโมกข์ ไชยา : ๒๔ ธันวาคม ๒๕๒๗.

สารบัญ

ญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ

บทที่

๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
ข้อตกลงเบื้องต้น	๖
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๘
๒. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	๙
องค์กรพัฒนาภาคเอกชน	๙
การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พัฒนาชนบทในองค์กรพัฒนาภาคเอกชน	๑๗
หลักการศึกษาคู่ใหญ่ (Andragogy) ของ Malcolm S. Knowles	๒๔
โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้	๓๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๔

	หน้า
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๔๓
กลุ่มประชากร	๔๔
เครื่องมือในการวิจัย	๔๔
การเก็บและรวบรวมข้อมูล	๔๖
การวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘
๔. การนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์	๕๑
โครงการฝึกอบรม	๕๓
กระบวนการฝึกอบรม	๕๔
ข้อมูลการศึกษาด้านหลักสูตร กลยุทธ์เทคนิค และทรัพยากรการเรียนรู้	๕๐
การวิเคราะห์	๑๑๔
๕. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๓๔
สรุปผลและอภิปรายการวิจัย	๑๔๒
ความคิดเห็นบางประการและข้อเสนอแนะ	
เอกสารอ้างอิง	๑๔๗
ภาคผนวก	๑๖๒
ประวัติ	๒๒๔

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๑.	การวิเคราะห์การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านหลักสูตร	๑๒๔
๒.	การวิเคราะห์การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านกลยุทธ์ เทคนิค	๑๒๔
๓.	การวิเคราะห์การประยุกต์หลักการศึกษาผู้ใหญ่ในด้านทรัพยากรการ เรียนรู้	๑๓๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑.	แผนภูมิระบบการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๐
๒.	ระบบนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์	๕๓
๓.	แผนการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์	๕๔
๔.	การเคลื่อนตัวของชุมชน	๗๖
๕.	ระบบการวิเคราะห์	๑๒๒

ภาพผนวกที่

๑.	แผนที่แสดงบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้	๑๘๔
๒.	โครงสร้างการบริหารงานโครงการ	๒๐๓
๓.	แผนปฏิบัติการโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โครงการทุ่งกุลาร้องไห้	๒๑๔

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย